MAT1030 – Diskret Matematikk

Forelesning 21: Mer kombinatorikk

Roger Antonsen

Institutt for informatikk, Universitetet i Oslo

15. april 2009

(Sist oppdatert: 2009-04-15 00:06)

Kapittel 9: Mer kombinatorikk

Plan for dagen

Plan for dagen

- Mer om permutasjoner og ordnet utvalg ${}^nP_r$

Plan for dagen

- Mer om permutasjoner og ordnet utvalg $^{n}P_{r}$
- Mer om kombinasjoner $\binom{n}{r}$ "n velg r"

Plan for dagen

- Mer om permutasjoner og ordnet utvalg $\quad {}^{n}P_{r}$
- Mer om kombinasjoner $\quad \binom{n}{r} \quad$ "n velg r"
- Binomialkoeffisientene

Plan for dagen

- Mer om permutasjoner og ordnet utvalg $^{n}P_{r}$
- Mer om kombinasjoner $\binom{n}{r}$ “n velg r”
- Binomialkoeffisientene
- Pascals trekant

Plan for dagen

- Mer om permutasjoner og ordnet utvalg $^{n}P_{r}$
- Mer om kombinasjoner $\binom{n}{r}$ "n velg r"
- Binomialkoeffisientene
- Pascals trekant
- Generalisering av første kvadratsetning $(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$

Plan for dagen

- Mer om permutasjoner og ordnet utvalg $\quad {}^nP_r$
- Mer om kombinasjoner $\quad \binom{n}{r} \quad$ "n velg r"
- Binomialkoeffisientene
- Pascals trekant
- Generalisering av første kvadratsetning $\quad (a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$
- Oppsummering av kombinatoriske prinsipper

Plan for dagen

- Mer om permutasjoner og ordnet utvalg $^{n}P_{r}$
- Mer om kombinasjoner $\binom{n}{r}$ "n velg r"
- Binomialkoeffisientene
- Pascals trekant
- Generalisering av første kvadratsetning $(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$
- Oppsummering av kombinatoriske prinsipper
- Eksempler og oppgaver

Ordnet utvalg

Ordnet utvalg

Vi skal nå se på det som kalles ordnet utvalg fra en mengde.

Ordnet utvalg

Vi skal nå se på det som kalles ordnet utvalg fra en mengde.

Eksempel

Ordnet utvalg

Vi skal nå se på det som kalles ordnet utvalg fra en mengde.

Eksempel

Oppgave:

Ordnet utvalg

Vi skal nå se på det som kalles ordnet utvalg fra en mengde.

Eksempel

Oppgave:

I et barneskirenn er det med 20 barn.

Ordnet utvalg

Vi skal nå se på det som kalles ordnet utvalg fra en mengde.

Eksempel

Oppgave:

I et barneskirenn er det med 20 barn.

Det er lov til å opplyse om hvem som tok de tre første plassene, mens resten ikke skal rangeres.

Ordnet utvalg

Vi skal nå se på det som kalles ordnet utvalg fra en mengde.

Eksempel

Oppgave:

I et barneskirenn er det med 20 barn.

Det er lov til å opplyse om hvem som tok de tre første plassene, mens resten ikke skal rangeres.

Hvor mange forskjellige resultatlister kan man få?

Ordnet utvalg

Ordnet utvalg

Eksempel (Fortsatt)

Ordnet utvalg

Eksempel (Fortsatt)

Løsning:

Ordnet utvalg

Eksempel (Fortsatt)

Løsning:

Det fins 20 mulige vinnere, deretter 19 mulige andreplasser og til sist 18 mulige tredjeplasser.

Ordnet utvalg

Eksempel (Fortsatt)

Løsning:

Det fins 20 mulige vinnere, deretter 19 mulige andreplasser og til sist 18 mulige tredjeplasser.

Det fins altså $20 \cdot 19 \cdot 18 = 6840$ forskjellige resultatlister.

Ordnet utvalg

Eksempel (Fortsatt)

Løsning:

Det fins 20 mulige vinnere, deretter 19 mulige andreplasser og til sist 18 mulige tredjeplasser.

Det fins altså $20 \cdot 19 \cdot 18 = 6840$ forskjellige resultatlister.

- Legg merke til at

Ordnet utvalg

Eksempel (Fortsatt)

Løsning:

Det fins 20 mulige vinnere, deretter 19 mulige andreplasser og til sist 18 mulige tredjeplasser.

Det fins altså $20 \cdot 19 \cdot 18 = 6840$ forskjellige resultatlister.

- Legg merke til at

$$20 \cdot 19 \cdot 18$$

Ordnet utvalg

Eksempel (Fortsatt)

Løsning:

Det fins 20 mulige vinnere, deretter 19 mulige andreplasser og til sist 18 mulige tredjeplasser.

Det fins altså $20 \cdot 19 \cdot 18 = 6840$ forskjellige resultatlister.

- Legg merke til at

$$20 \cdot 19 \cdot 18 = \frac{20 \cdot 19 \cdot 18 \cdot 17 \cdot 16 \cdots 2 \cdot 1}{17 \cdot 16 \cdots 2 \cdot 1}$$

Ordnet utvalg

Eksempel (Fortsatt)

Løsning:

Det fins 20 mulige vinnere, deretter 19 mulige andreplasser og til sist 18 mulige tredjeplasser.

Det fins altså $20 \cdot 19 \cdot 18 = 6840$ forskjellige resultatlister.

- Legg merke til at

$$20 \cdot 19 \cdot 18 = \frac{20 \cdot 19 \cdot 18 \cdot 17 \cdot 16 \cdots 2 \cdot 1}{17 \cdot 16 \cdots 2 \cdot 1} = \frac{20!}{(20-3)!}$$

Ordnet utvalg

Eksempel (Fortsatt)

Løsning:

Det fins 20 mulige vinnere, deretter 19 mulige andreplasser og til sist 18 mulige tredjeplasser.

Det fins altså $20 \cdot 19 \cdot 18 = 6840$ forskjellige resultatlister.

- Legg merke til at

$$20 \cdot 19 \cdot 18 = \frac{20 \cdot 19 \cdot 18 \cdot 17 \cdot 16 \cdots 2 \cdot 1}{17 \cdot 16 \cdots 2 \cdot 1} = \frac{20!}{(20-3)!}$$

- Vi skal nå definere dette mer generelt og bruke notasjonen ${}^{20}P_3$ for dette tallet.

Definisjon

Definisjon

- La r og n være naturlige tall slik at $r \leqslant n$.

Definisjon

- La r og n være naturlige tall slik at $r \leqslant n$.
- Med ${}^{n}P_{r}$ mener vi $\dfrac{n!}{(n-r)!}$

Definisjon

- La r og n være naturlige tall slik at $r \leqslant n$.
- Med ${}^{n}P_{r}$ mener vi $\dfrac{n!}{(n-r)!}$

Merk

Definisjon

- La r og n være naturlige tall slik at $r \leqslant n$.
- Med ${}^{n}P_{r}$ mener vi $\dfrac{n!}{(n-r)!}$

Merk

- ${}^{n}P_{r}$ forteller oss hvor mange måter vi kan trekke r elementer i *rekkefølge* ut fra en mengde med n elementer på.

Definisjon

- La r og n være naturlige tall slik at $r \leqslant n$.
- Med ${}^{n}P_{r}$ mener vi $\dfrac{n!}{(n-r)!}$

Merk

- ${}^{n}P_{r}$ forteller oss hvor mange måter vi kan trekke r elementer i *rekkefølge* ut fra en mengde med n elementer på.

- Når $n = r$ bruker vi at $0! = 1$.

Definisjon

- La r og n være naturlige tall slik at $r \leqslant n$.
- Med ${}^{n}P_{r}$ mener vi $\dfrac{n!}{(n-r)!}$

Merk

- ${}^{n}P_{r}$ forteller oss hvor mange måter vi kan trekke r elementer i *rekkefølge* ut fra en mengde med n elementer på.

- Når $n = r$ bruker vi at $0! = 1$. Da får vi

Definisjon

- La r og n være naturlige tall slik at $r \leqslant n$.
- Med ${}^{n}P_{r}$ mener vi $\dfrac{n!}{(n-r)!}$

Merk

- ${}^{n}P_{r}$ forteller oss hvor mange måter vi kan trekke r elementer i *rekkefølge* ut fra en mengde med n elementer på.

- Når $n = r$ bruker vi at $0! = 1$. Da får vi

$$ {}^{n}P_{n} $$

Definisjon

- La r og n være naturlige tall slik at $r \leqslant n$.
- Med ${}^nP_r$ mener vi $\dfrac{n!}{(n-r)!}$

Merk

- ${}^nP_r$ forteller oss hvor mange måter vi kan trekke r elementer i *rekkefølge* ut fra en mengde med n elementer på.

- Når $n = r$ bruker vi at $0! = 1$. Da får vi

$$ {}^nP_n = \frac{n!}{(n-n)!} $$

Definisjon

- La r og n være naturlige tall slik at $r \leqslant n$.
- Med ${}^{n}P_{r}$ mener vi $\dfrac{n!}{(n-r)!}$

Merk

- ${}^{n}P_{r}$ forteller oss hvor mange måter vi kan trekke r elementer i *rekkefølge* ut fra en mengde med n elementer på.

- Når $n = r$ bruker vi at $0! = 1$. Da får vi

$$ {}^{n}P_{n} = \frac{n!}{(n-n)!} = \frac{n!}{0!} $$

Definisjon

- La r og n være naturlige tall slik at $r \leqslant n$.
- Med ${}^nP_r$ mener vi $\dfrac{n!}{(n-r)!}$

Merk

- ${}^nP_r$ forteller oss hvor mange måter vi kan trekke r elementer i *rekkefølge* ut fra en mengde med n elementer på.

- Når $n = r$ bruker vi at $0! = 1$. Da får vi

$$ {}^nP_n = \frac{n!}{(n-n)!} = \frac{n!}{0!} = \frac{n!}{1} $$

Definisjon

- La r og n være naturlige tall slik at $r \leqslant n$.
- Med ${}^{n}P_{r}$ mener vi $\dfrac{n!}{(n-r)!}$

Merk

- ${}^{n}P_{r}$ forteller oss hvor mange måter vi kan trekke r elementer i *rekkefølge* ut fra en mengde med n elementer på.

- Når $n = r$ bruker vi at $0! = 1$. Da får vi

$$ {}^{n}P_{n} = \frac{n!}{(n-n)!} = \frac{n!}{0!} = \frac{n!}{1} = n! $$

Definisjon

- La r og n være naturlige tall slik at $r \leqslant n$.
- Med ${}^{n}P_{r}$ mener vi $\dfrac{n!}{(n-r)!}$

Merk

- ${}^{n}P_{r}$ forteller oss hvor mange måter vi kan trekke r elementer i *rekkefølge* ut fra en mengde med n elementer på.

- Når $n = r$ bruker vi at $0! = 1$. Da får vi

$$ {}^{n}P_{n} = \frac{n!}{(n-n)!} = \frac{n!}{0!} = \frac{n!}{1} = n! $$

- Det er som forventet, siden det er $n!$ permutasjoner av en mengde med n elementer i.

Ordnet utvalg

Ordnet utvalg

Eksempel

Ordnet utvalg

Eksempel

- En idrettsleder har syv løpere i stallen sin, og skal velge ut fire av dem til å delta i en stafett.

Ordnet utvalg

Eksempel

- En idrettsleder har syv løpere i stallen sin, og skal velge ut fire av dem til å delta i en stafett.
- I et stafettlag spiller rekkefølgen stor rolle, især om idrettsgrenen er langrenn og det er to etapper i klassisk og to i fristil.

Ordnet utvalg

Eksempel

- En idrettsleder har syv løpere i stallen sin, og skal velge ut fire av dem til å delta i en stafett.
- I et stafettlag spiller rekkefølgen stor rolle, især om idrettsgrenen er langrenn og det er to etapper i klassisk og to i fristil.
- Da er det ${}^{7}P_4 = \frac{7!}{3!} = 7 \cdot 6 \cdot 5 \cdot 4 = 840$ forskjellige mulige laguttak.

Kombinasjoner

Kombinasjoner

$$\binom{n}{k}$$

Kombinasjoner

$$\binom{n}{k}$$

angir hvor mange delmengder med k elementer det finnes av en mengde med n elementer

Kombinasjoner

$$\binom{n}{k}$$

angir hvor mange delmengder med k elementer det finnes av en mengde med n elementer

- Vi har tidligere vist dette ved induksjon.

Kombinasjoner

$$\binom{n}{k}$$

angir hvor mange delmengder med k elementer det finnes av en mengde med n elementer

- Vi har tidligere vist dette ved induksjon.
- Det er også mulig å vise dette rent kombinatorisk, som vi skal gjøre snart.

Kombinasjoner

$$\binom{n}{k}$$

angir hvor mange delmengder med k elementer det finnes av en mengde med n elementer

- Vi har tidligere vist dette ved induksjon.
- Det er også mulig å vise dette rent kombinatorisk, som vi skal gjøre snart.
- Slike tall kalles blant annet for *binomialkoeffisienter*.

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

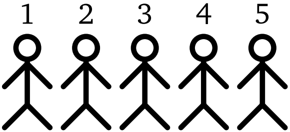

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

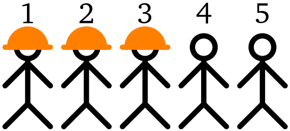

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

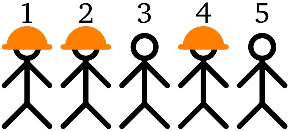

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

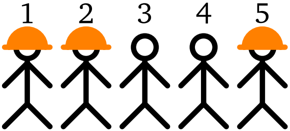

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

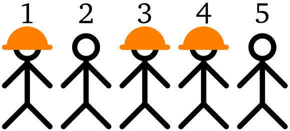

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

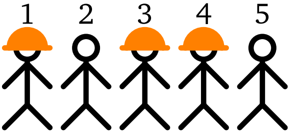

- Hver kombinasjon svarer til en delmengde av $\{1, 2, 3, 4, 5\}$.

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

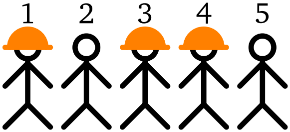

- Hver kombinasjon svarer til en delmengde av $\{1, 2, 3, 4, 5\}$.
- Antall måter å velge tre barn på *i rekkefølge* er

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

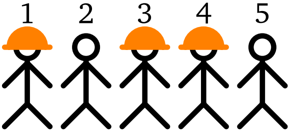

- Hver kombinasjon svarer til en delmengde av $\{1, 2, 3, 4, 5\}$.
- Antall måter å velge tre barn på *i rekkefølge* er ${}^{5}P_{3}$

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

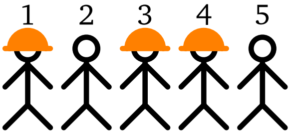

- Hver kombinasjon svarer til en delmengde av $\{1, 2, 3, 4, 5\}$.
- Antall måter å velge tre barn på *i rekkefølge* er ${}^5P_3 = 5 \cdot 4 \cdot 3$

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

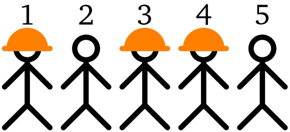

- Hver kombinasjon svarer til en delmengde av $\{1, 2, 3, 4, 5\}$.
- Antall måter å velge tre barn på *i rekkefølge* er ${}^5P_3 = 5 \cdot 4 \cdot 3 = 60$.

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

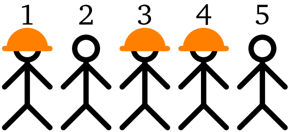

- Hver kombinasjon svarer til en delmengde av $\{1, 2, 3, 4, 5\}$.
- Antall måter å velge tre barn på *i rekkefølge* er ${}^5P_3 = 5 \cdot 4 \cdot 3 = 60$.
- Her vil hver kombinasjon av hatter, f.eks. $\{1, 3, 4\}$, bli telt $3! = 6$ ganger

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

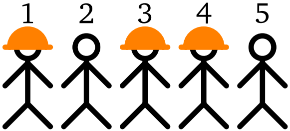

- Hver kombinasjon svarer til en delmengde av $\{1, 2, 3, 4, 5\}$.
- Antall måter å velge tre barn på *i rekkefølge* er ${}^{5}P_{3} = 5 \cdot 4 \cdot 3 = 60$.
- Her vil hver kombinasjon av hatter, f.eks. $\{1, 3, 4\}$, bli telt $3! = 6$ ganger, som 134, 143, 314, 341, 413, og 431.

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

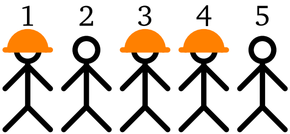

- Hver kombinasjon svarer til en delmengde av $\{1, 2, 3, 4, 5\}$.
- Antall måter å velge tre barn på *i rekkefølge* er ${}^5P_3 = 5 \cdot 4 \cdot 3 = 60$.
- Her vil hver kombinasjon av hatter, f.eks. $\{1, 3, 4\}$, bli telt $3! = 6$ ganger, som 134, 143, 314, 341, 413, og 431.
- Hvis vi skal ta høyde for dette, så må vi dele på 6.

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

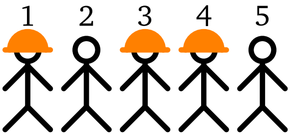

- Hver kombinasjon svarer til en delmengde av $\{1, 2, 3, 4, 5\}$.
- Antall måter å velge tre barn på *i rekkefølge* er ${}^5P_3 = 5 \cdot 4 \cdot 3 = 60$.
- Her vil hver kombinasjon av hatter, f.eks. $\{1, 3, 4\}$, bli telt $3! = 6$ ganger, som 134, 143, 314, 341, 413, og 431.
- Hvis vi skal ta høyde for dette, så må vi dele på 6.
- Antall måter å fordele hattene er derfor

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

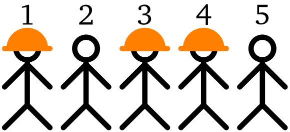

- Hver kombinasjon svarer til en delmengde av $\{1, 2, 3, 4, 5\}$.
- Antall måter å velge tre barn på *i rekkefølge* er ${}^{5}P_{3} = 5 \cdot 4 \cdot 3 = 60$.
- Her vil hver kombinasjon av hatter, f.eks. $\{1, 3, 4\}$, bli telt $3! = 6$ ganger, som 134, 143, 314, 341, 413, og 431.
- Hvis vi skal ta høyde for dette, så må vi dele på 6.
- Antall måter å fordele hattene er derfor $60/6 = 10$

- Anta at vi skal fordele tre oransje hatter, , på fem barn.

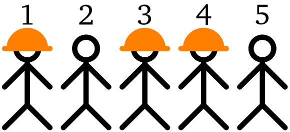

- Hver kombinasjon svarer til en delmengde av $\{1, 2, 3, 4, 5\}$.
- Antall måter å velge tre barn på *i rekkefølge* er ${}^{5}P_{3} = 5 \cdot 4 \cdot 3 = 60$.
- Her vil hver kombinasjon av hatter, f.eks. $\{1, 3, 4\}$, bli telt $3! = 6$ ganger, som 134, 143, 314, 341, 413, og 431.
- Hvis vi skal ta høyde for dette, så må vi dele på 6.
- Antall måter å fordele hattene er derfor $60/6 = 10$, som er $\binom{5}{3}$.

Kombinasjoner

Kombinasjoner

Teorem

Kombinasjoner

Teorem

- La A være en mengde med n elementer, og la $0 \leqslant k \leqslant n$.

Kombinasjoner

Teorem

- La A være en mengde med n elementer, og la $0 \leqslant k \leqslant n$.
- Da finnes det
$$\binom{n}{k}$$
forskjellige delmengder B av A.

Kombinasjoner

Kombinasjoner

Bevis (Nytt, og fritt for induksjon)

Kombinasjoner

Bevis (Nytt, og fritt for induksjon)

- Antall måter å velge k elementer *i rekkefølge* fra A på er

Kombinasjoner

Bevis (Nytt, og fritt for induksjon)

- Antall måter å velge k elementer *i rekkefølge* fra A på er

$$^{n}P_k = \frac{n!}{(n-k)!}$$

Kombinasjoner

Bevis (Nytt, og fritt for induksjon)

- Antall måter å velge k elementer *i rekkefølge* fra A på er

$$ {}^{n}P_k = \frac{n!}{(n-k)!} $$

- For hver delmengde B med k elementer, så fins det $k!$ forskjellige ordnede utvalg fra A som gir oss B.

Kombinasjoner

Bevis (Nytt, og fritt for induksjon)

- Antall måter å velge k elementer *i rekkefølge* fra A på er

$$^{n}P_k = \frac{n!}{(n-k)!}$$

- For hver delmengde B med k elementer, så fins det $k!$ forskjellige ordnede utvalg fra A som gir oss B.
- Da må antall mengder B med k elementer være

Kombinasjoner

Bevis (Nytt, og fritt for induksjon)

- Antall måter å velge k elementer *i rekkefølge* fra A på er

$$^{n}P_k = \frac{n!}{(n-k)!}$$

- For hver delmengde B med k elementer, så fins det $k!$ forskjellige ordnede utvalg fra A som gir oss B.
- Da må antall mengder B med k elementer være

$$\frac{^{n}P_k}{k!}$$

Kombinasjoner

Bevis (Nytt, og fritt for induksjon)

- Antall måter å velge k elementer *i rekkefølge* fra A på er

$$^{n}P_{k} = \frac{n!}{(n-k)!}$$

- For hver delmengde B med k elementer, så fins det $k!$ forskjellige ordnede utvalg fra A som gir oss B.
- Da må antall mengder B med k elementer være

$$\frac{^{n}P_{k}}{k!} = \frac{n!}{(n-k)! \cdot k!}$$

Kombinasjoner

Bevis (Nytt, og fritt for induksjon)

- Antall måter å velge k elementer *i rekkefølge* fra A på er

$$^{n}P_{k} = \frac{n!}{(n-k)!}$$

- For hver delmengde B med k elementer, så fins det $k!$ forskjellige ordnede utvalg fra A som gir oss B.
- Da må antall mengder B med k elementer være

$$\frac{^{n}P_{k}}{k!} = \frac{n!}{(n-k)! \cdot k!} = \binom{n}{k}$$

Kombinasjoner

Kombinasjoner

- Legg merke til at

Kombinasjoner

- Legg merke til at

$$\binom{n}{k} =$$

Kombinasjoner

- Legg merke til at

$$\binom{n}{k} = \binom{n}{n-k}$$

Kombinasjoner

- Legg merke til at

$$\binom{n}{k} = \binom{n}{n-k}$$

- Hvorfor det?

Kombinasjoner

- Legg merke til at

$$\binom{n}{k} = \binom{n}{n-k}$$

- Hvorfor det?
- For eksempel, hvis vi har en mengde med 20 elementer, så er det $\binom{20}{18}$ delmengder med 18 elementer.

Kombinasjoner

- Legg merke til at
$$\binom{n}{k} = \binom{n}{n-k}$$
- Hvorfor det?
- For eksempel, hvis vi har en mengde med 20 elementer, så er det $\binom{20}{18}$ delmengder med 18 elementer.
- For hver slik mengde, så har vi også en mengde med 2 elementer.

Kombinasjoner

- Legg merke til at
$$\binom{n}{k} = \binom{n}{n-k}$$

- Hvorfor det?
- For eksempel, hvis vi har en mengde med 20 elementer, så er det $\binom{20}{18}$ delmengder med 18 elementer.
- For hver slik mengde, så har vi også en mengde med 2 elementer.
    - Vi kan f.eks. lage en funksjon som til enhver delmengde av størrelse 18 gir en delmengde av størrelse 2.

Kombinasjoner

- Legg merke til at

$$\binom{n}{k} = \binom{n}{n-k}$$

- Hvorfor det?
- For eksempel, hvis vi har en mengde med 20 elementer, så er det $\binom{20}{18}$ delmengder med 18 elementer.
- For hver slik mengde, så har vi også en mengde med 2 elementer.
  - Vi kan f.eks. lage en funksjon som til enhver delmengde av størrelse 18 gir en delmengde av størrelse 2.
  - Denne funksjonen vil være både surjektiv og injektiv.

Kombinasjoner

- Legg merke til at
$$\binom{n}{k} = \binom{n}{n-k}$$
- Hvorfor det?
- For eksempel, hvis vi har en mengde med 20 elementer, så er det $\binom{20}{18}$ delmengder med 18 elementer.
- For hver slik mengde, så har vi også en mengde med 2 elementer.
  - Vi kan f.eks. lage en funksjon som til enhver delmengde av størrelse 18 gir en delmengde av størrelse 2.
  - Denne funksjonen vil være både surjektiv og injektiv.
- Derfor har vi at $\binom{20}{18} = \binom{20}{2} = \frac{20 \cdot 19}{2 \cdot 1} = 190$.

Kombinasjoner

- Legg merke til at
$$\binom{n}{k} = \binom{n}{n-k}$$
- Hvorfor det?
- For eksempel, hvis vi har en mengde med 20 elementer, så er det $\binom{20}{18}$ delmengder med 18 elementer.
- For hver slik mengde, så har vi også en mengde med 2 elementer.
  - Vi kan f.eks. lage en funksjon som til enhver delmengde av størrelse 18 gir en delmengde av størrelse 2.
  - Denne funksjonen vil være både surjektiv og injektiv.
- Derfor har vi at $\binom{20}{18} = \binom{20}{2} = \frac{20 \cdot 19}{2 \cdot 1} = 190.$
- Antall delmengder av størrelse k må være lik antall delmengder av størrelse $n - k$.

Kombinasjoner

- Legg merke til at

$$\binom{n}{k} = \binom{n}{n-k}$$

- Hvorfor det?
- For eksempel, hvis vi har en mengde med 20 elementer, så er det $\binom{20}{18}$ delmengder med 18 elementer.
- For hver slik mengde, så har vi også en mengde med 2 elementer.
    - Vi kan f.eks. lage en funksjon som til enhver delmengde av størrelse 18 gir en delmengde av størrelse 2.
    - Denne funksjonen vil være både surjektiv og injektiv.
- Derfor har vi at $\binom{20}{18} = \binom{20}{2} = \frac{20 \cdot 19}{2 \cdot 1} = 190$.
- Antall delmengder av størrelse k må være lik antall delmengder av størrelse $n - k$.
- Det er like mange måter å velge n elementer på som det er å måter å *velge bort* n elementer på.

Binomialkoeffisientene

Binomialkoeffisientene

- Tallene $\binom{n}{k}$ kalles blant annet for *binomialkoeffisienter*.

Binomialkoeffisientene

- Tallene $\binom{n}{k}$ kalles blant annet for *binomialkoeffisienter*.
- Følgende (rekursive) sammenheng var utgangspunktet for et tidligere induksjonsbevis:

Binomialkoeffisientene

- Tallene $\binom{n}{k}$ kalles blant annet for *binomialkoeffisienter*.
- Følgende (rekursive) sammenheng var utgangspunktet for et tidligere induksjonsbevis:

$$\binom{n}{k} =$$

Binomialkoeffisientene

- Tallene $\binom{n}{k}$ kalles blant annet for *binomialkoeffisienter*.
- Følgende (rekursive) sammenheng var utgangspunktet for et tidligere induksjonsbevis:

$$\binom{n}{k} = \binom{n-1}{k-1}$$

Binomialkoeffisientene

- Tallene $\binom{n}{k}$ kalles blant annet for *binomialkoeffisienter*.
- Følgende (rekursive) sammenheng var utgangspunktet for et tidligere induksjonsbevis:

$$\binom{n}{k} = \binom{n-1}{k-1} + \binom{n-1}{k}$$

Binomialkoeffisientene

- Tallene $\binom{n}{k}$ kalles blant annet for *binomialkoeffisienter*.
- Følgende (rekursive) sammenheng var utgangspunktet for et tidligere induksjonsbevis:

$$\binom{n}{k} = \binom{n-1}{k-1} + \binom{n-1}{k}$$

- Hvorfor er det slik?

Binomialkoeffisientene

- Tallene $\binom{n}{k}$ kalles blant annet for *binomialkoeffisienter*.
- Følgende (rekursive) sammenheng var utgangspunktet for et tidligere induksjonsbevis:

$$\binom{n}{k} = \binom{n-1}{k-1} + \binom{n-1}{k}$$

- Hvorfor er det slik? La oss se på et eksempel.

Binomialkoeffisientene

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

$$\binom{5}{3}$$

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

$$\binom{5}{3} = \binom{4}{2} + \binom{4}{3}$$

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

$$\binom{5}{3} = \binom{4}{2} + \binom{4}{3}$$

- Hvis den første hatten er oransje, så må to av de fire resterende hattene være oransje.

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

$$\binom{5}{3} = \binom{4}{2} + \binom{4}{3}$$

- Hvis den første hatten er oransje, så må to av de fire resterende hattene være oransje.Det er $\binom{4}{2} = 6$ måter å gjøre dette på.

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

$$\binom{5}{3} = \binom{4}{2} + \binom{4}{3}$$

- Hvis den første hatten er oransje, så må to av de fire resterende hattene være oransje.Det er $\binom{4}{2} = 6$ måter å gjøre dette på.

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

$$\binom{5}{3} = \binom{4}{2} + \binom{4}{3}$$

- Hvis den første hatten er oransje, så må to av de fire resterende hattene være oransje.Det er $\binom{4}{2} = 6$ måter å gjøre dette på.

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

$$\binom{5}{3} = \binom{4}{2} + \binom{4}{3}$$

- Hvis den første hatten er oransje, så må to av de fire resterende hattene være oransje.Det er $\binom{4}{2} = 6$ måter å gjøre dette på.

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

$$\binom{5}{3} = \binom{4}{2} + \binom{4}{3}$$

- Hvis den første hatten er oransje, så må to av de fire resterende hattene være oransje.Det er $\binom{4}{2} = 6$ måter å gjøre dette på.

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

$$\binom{5}{3} = \binom{4}{2} + \binom{4}{3}$$

- Hvis den første hatten er oransje, så må to av de fire resterende hattene være oransje.Det er $\binom{4}{2} = 6$ måter å gjøre dette på.

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

$$\binom{5}{3} = \binom{4}{2} + \binom{4}{3}$$

- Hvis den første hatten er oransje, så må to av de fire resterende hattene være oransje.Det er $\binom{4}{2} = 6$ måter å gjøre dette på.

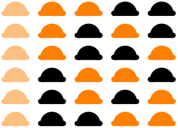

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

$$\binom{5}{3} = \binom{4}{2} + \binom{4}{3}$$

- Hvis den første hatten er oransje, så må to av de fire resterende hattene være oransje.Det er $\binom{4}{2} = 6$ måter å gjøre dette på.

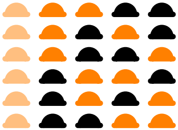

- Hvis den første hatten er svart, så må *tre* av de fire resterende hattene være oransje.

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

$$\binom{5}{3} = \binom{4}{2} + \binom{4}{3}$$

- Hvis den første hatten er oransje, så må to av de fire resterende hattene være oransje.Det er $\binom{4}{2} = 6$ måter å gjøre dette på.

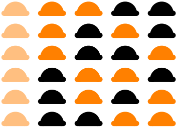

- Hvis den første hatten er svart, så må *tre* av de fire resterende hattene være oransje. Det er $\binom{4}{3} = 4$ måter å gjøre dette på.

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

$$\binom{5}{3} = \binom{4}{2} + \binom{4}{3}$$

- Hvis den første hatten er oransje, så må to av de fire resterende hattene være oransje.Det er $\binom{4}{2} = 6$ måter å gjøre dette på.

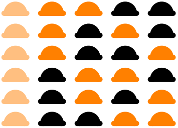

- Hvis den første hatten er svart, så må *tre* av de fire resterende hattene være oransje. Det er $\binom{4}{3} = 4$ måter å gjøre dette på.

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

$$\binom{5}{3} = \binom{4}{2} + \binom{4}{3}$$

- Hvis den første hatten er oransje, så må to av de fire resterende hattene være oransje.Det er $\binom{4}{2} = 6$ måter å gjøre dette på.

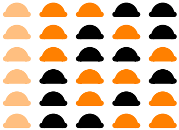

- Hvis den første hatten er svart, så må *tre* av de fire resterende hattene være oransje. Det er $\binom{4}{3} = 4$ måter å gjøre dette på.

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

$$\binom{5}{3} = \binom{4}{2} + \binom{4}{3}$$

- Hvis den første hatten er oransje, så må to av de fire resterende hattene være oransje.Det er $\binom{4}{2} = 6$ måter å gjøre dette på.

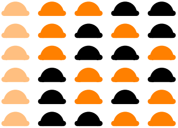

- Hvis den første hatten er svart, så må *tre* av de fire resterende hattene være oransje. Det er $\binom{4}{3} = 4$ måter å gjøre dette på.

Binomialkoeffisientene

- Tre, , av fem hatter, , skal være oransje.
- Hvor mange måter kan dette gjøres på?

$$\binom{5}{3} = \binom{4}{2} + \binom{4}{3}$$

- Hvis den første hatten er oransje, så må to av de fire resterende hattene være oransje.Det er $\binom{4}{2} = 6$ måter å gjøre dette på.

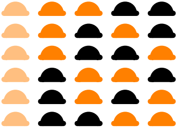

- Hvis den første hatten er svart, så må *tre* av de fire resterende hattene være oransje. Det er $\binom{4}{3} = 4$ måter å gjøre dette på.

Binomialkoeffisientene

Binomialkoeffisientene

- Dette forteller oss at det er to ekvivalente måter å definere binomialkoeffisientene på:

Binomialkoeffisientene

- Dette forteller oss at det er to ekvivalente måter å definere binomialkoeffisientene på:
  - Ved hjelp av fakultetsfunksjonen og brøk:

Binomialkoeffisientene

- Dette forteller oss at det er to ekvivalente måter å definere binomialkoeffisientene på:
  - Ved hjelp av fakultetsfunksjonen og brøk:

$$\binom{n}{k} = \frac{n!}{(n-k)! \cdot k!}$$

Binomialkoeffisientene

- Dette forteller oss at det er to ekvivalente måter å definere binomialkoeffisientene på:
  - Ved hjelp av fakultetsfunksjonen og brøk:

$$\binom{n}{k} = \frac{n!}{(n-k)! \cdot k!}$$

  - Ved rekursjon:

Binomialkoeffisientene

- Dette forteller oss at det er to ekvivalente måter å definere binomialkoeffisientene på:
  - Ved hjelp av fakultetsfunksjonen og brøk:

$$\binom{n}{k} = \frac{n!}{(n-k)! \cdot k!}$$

  - Ved rekursjon:

$$\binom{n}{k} = \binom{n-1}{k-1} + \binom{n-1}{k}$$

Pascals trekant

Pascals trekant

- Pascals trekant er en måte å skrive opp alle binomialkoeffisientene på ved hjelp av formelen

Pascals trekant

- Pascals trekant er en måte å skrive opp alle binomialkoeffisientene på ved hjelp av formelen

$$\binom{n}{k} = \binom{n-1}{k-1} + \binom{n-1}{k}$$

Pascals trekant

- Pascals trekant er en måte å skrive opp alle binomialkoeffisientene på ved hjelp av formelen

$$\binom{n}{k} = \binom{n-1}{k-1} + \binom{n-1}{k}$$

- Husk at

$$\binom{n}{0} = \binom{n}{n} = 1$$

Pascals trekant

- Pascals trekant er en måte å skrive opp alle binomialkoeffisientene på ved hjelp av formelen

$$\binom{n}{k} = \binom{n-1}{k-1} + \binom{n-1}{k}$$

- Husk at

$$\binom{n}{0} = \binom{n}{n} = 1$$

- Vi får følgende bilde.

$$\binom{5}{3}$$

$$\binom{4}{2} \qquad\qquad \binom{4}{3}$$

$$\binom{5}{3}$$

$$
\begin{array}{ccccc}
\binom{3}{1} & & \binom{3}{2} & & \binom{3}{3} \\
& \binom{4}{2} & & \binom{4}{3} & \\
& & \binom{5}{3} & &
\end{array}
$$

$$
\begin{array}{cccccc}
\binom{2}{0} & & \binom{2}{1} & & \binom{2}{2} & \\
& \binom{3}{1} & & \binom{3}{2} & & \binom{3}{3} \\
& & \binom{4}{2} & & \binom{4}{3} & \\
& & & \binom{5}{3} & &
\end{array}
$$

$$
\begin{array}{cccccc}
 & \binom{1}{0} & & \binom{1}{1} & & \\
\binom{2}{0} & & \binom{2}{1} & & \binom{2}{2} & \\
 & \binom{3}{1} & & \binom{3}{2} & & \binom{3}{3} \\
 & & \binom{4}{2} & & \binom{4}{3} & \\
 & & & \binom{5}{3} & &
\end{array}
$$

$$
\begin{array}{cccccc}
 & & \binom{0}{0} & & & \\
 & \binom{1}{0} & & \binom{1}{1} & & \\
\binom{2}{0} & & \binom{2}{1} & & \binom{2}{2} & \\
 & \binom{3}{1} & & \binom{3}{2} & & \binom{3}{3} \\
 & & \binom{4}{2} & & \binom{4}{3} & \\
 & & & \binom{5}{3} & &
\end{array}
$$

$$\binom{0}{0}$$

$$\binom{1}{0} \quad \binom{1}{1}$$

$$\binom{2}{0} \quad \binom{2}{1} \quad \binom{2}{2}$$

$$\binom{3}{0} \quad \binom{3}{1} \quad \binom{3}{2} \quad \binom{3}{3}$$

$$\binom{4}{0} \quad \binom{4}{1} \quad \binom{4}{2} \quad \binom{4}{3} \quad \binom{4}{4}$$

$$\binom{5}{0} \quad \binom{5}{1} \quad \binom{5}{2} \quad \binom{5}{3} \quad \binom{5}{4} \quad \binom{5}{5}$$

$$\binom{6}{0} \quad \binom{6}{1} \quad \binom{6}{2} \quad \binom{6}{3} \quad \binom{6}{4} \quad \binom{6}{5} \quad \binom{6}{6}$$

$$
\begin{array}{ccccccccccccc}
 & & & & & & 1 & & & & & & \\
 & & & & & 1 & & 1 & & & & & \\
 & & & & 1 & & \binom{2}{1} & & 1 & & & & \\
 & & & 1 & & \binom{3}{1} & & \binom{3}{2} & & 1 & & & \\
 & & 1 & & \binom{4}{1} & & \binom{4}{2} & & \binom{4}{3} & & 1 & & \\
 & 1 & & \binom{5}{1} & & \binom{5}{2} & & \binom{5}{3} & & \binom{5}{4} & & 1 & \\
1 & & \binom{6}{1} & & \binom{6}{2} & & \binom{6}{3} & & \binom{6}{4} & & \binom{6}{5} & & 1
\end{array}
$$

$$
\begin{array}{ccccccccccccc}
 & & & & & & 1 & & & & & & \\
 & & & & & 1 & & 1 & & & & & \\
 & & & & 1 & & 2 & & 1 & & & & \\
 & & & 1 & & \binom{3}{1} & & \binom{3}{2} & & 1 & & & \\
 & & 1 & & \binom{4}{1} & & \binom{4}{2} & & \binom{4}{3} & & 1 & & \\
 & 1 & & \binom{5}{1} & & \binom{5}{2} & & \binom{5}{3} & & \binom{5}{4} & & 1 & \\
1 & & \binom{6}{1} & & \binom{6}{2} & & \binom{6}{3} & & \binom{6}{4} & & \binom{6}{5} & & 1
\end{array}
$$

$$
\begin{array}{ccccccccccccc}
 & & & & & & 1 & & & & & & \\
 & & & & & 1 & & 1 & & & & & \\
 & & & & 1 & & 2 & & 1 & & & & \\
 & & & 1 & & 3 & & 3 & & 1 & & & \\
 & & 1 & & \binom{4}{1} & & \binom{4}{2} & & \binom{4}{3} & & 1 & & \\
 & 1 & & \binom{5}{1} & & \binom{5}{2} & & \binom{5}{3} & & \binom{5}{4} & & 1 & \\
1 & & \binom{6}{1} & & \binom{6}{2} & & \binom{6}{3} & & \binom{6}{4} & & \binom{6}{5} & & 1
\end{array}
$$

$$
\begin{array}{ccccccccccccc}
 & & & & & & 1 & & & & & & \\
 & & & & & 1 & & 1 & & & & & \\
 & & & & 1 & & 2 & & 1 & & & & \\
 & & & 1 & & 3 & & 3 & & 1 & & & \\
 & & 1 & & 4 & & 6 & & 4 & & 1 & & \\
 & 1 & & \binom{5}{1} & & \binom{5}{2} & & \binom{5}{3} & & \binom{5}{4} & & 1 & \\
1 & & \binom{6}{1} & & \binom{6}{2} & & \binom{6}{3} & & \binom{6}{4} & & \binom{6}{5} & & 1
\end{array}
$$

$$
\begin{array}{ccccccccccccc}
 & & & & & & 1 & & & & & & \\
 & & & & & 1 & & 1 & & & & & \\
 & & & & 1 & & 2 & & 1 & & & & \\
 & & & 1 & & 3 & & 3 & & 1 & & & \\
 & & 1 & & 4 & & 6 & & 4 & & 1 & & \\
 & 1 & & 5 & & 10 & & 10 & & 5 & & 1 & \\
1 & & \binom{6}{1} & & \binom{6}{2} & & \binom{6}{3} & & \binom{6}{4} & & \binom{6}{5} & & 1
\end{array}
$$

						1						
					1		1					
				1		2		1				
			1		3		3		1			
		1		4		6		4		1		
	1		5		10		10		5		1	
1		6		15		20		15		6		1

$$
\begin{array}{ccccccccccccc}
 & & & & & & 1 & & & & & & \\
 & & & & & 1 & & 1 & & & & & \\
 & & & & 1 & & 2 & & 1 & & & & \\
 & & & 1 & & 3 & & 3 & & 1 & & & \\
 & & 1 & & 4 & & 6 & & 4 & & 1 & & \\
 & 1 & & 5 & & 10 & & 10 & & 5 & & 1 & \\
1 & & 6 & & 15 & & 20 & & 15 & & 6 & & 1
\end{array}
$$

- Vi finner igjen mange kjente tallrekker i Pascals trekant

						1						
					1		1					
				1		2		1				
			1		3		3		1			
		1		4		6		4		1		
	1		5		10		10		5		1	
1		6		15		20		15		6		1

- Vi finner igjen mange kjente tallrekker i Pascals trekant
  - De naturlige tallene: 1,2,3,4,5,6,...

$$
\begin{array}{ccccccccccccc}
 & & & & & & 1 & & & & & & \\
 & & & & & 1 & & 1 & & & & & \\
 & & & & 1 & & 2 & & 1 & & & & \\
 & & & 1 & & 3 & & 3 & & 1 & & & \\
 & & 1 & & 4 & & 6 & & 4 & & 1 & & \\
 & 1 & & 5 & & 10 & & 10 & & 5 & & 1 & \\
1 & & 6 & & 15 & & 20 & & 15 & & 6 & & 1
\end{array}
$$

- Vi finner igjen mange kjente tallrekker i Pascals trekant
  - De naturlige tallene: 1,2,3,4,5,6,...
  - De såkalte triangulære tallene: 1,3,6,10,15,21,...

$$
\begin{array}{ccccccccccccc}
 & & & & & & 1 & & & & & & \\
 & & & & & 1 & & 1 & & & & & \\
 & & & & 1 & & 2 & & 1 & & & & \\
 & & & 1 & & 3 & & 3 & & 1 & & & \\
 & & 1 & & 4 & & 6 & & 4 & & 1 & & \\
 & 1 & & 5 & & 10 & & 10 & & 5 & & 1 & \\
1 & & 6 & & 15 & & 20 & & 15 & & 6 & & 1
\end{array}
$$

- Vi finner igjen mange kjente tallrekker i Pascals trekant
  - De naturlige tallene: 1,2,3,4,5,6,...
  - De såkalte triangulære tallene: 1,3,6,10,15,21,...
  - Toerpotensene: 1,2,4,8,16,32,...

$$
\begin{array}{ccccccccccccc}
 & & & & & & 1 & & & & & & \\
 & & & & & 1 & & 1 & & & & & \\
 & & & & 1 & & 2 & & 1 & & & & \\
 & & & 1 & & 3 & & 3 & & 1 & & & \\
 & & 1 & & 4 & & 6 & & 4 & & 1 & & \\
 & 1 & & 5 & & 10 & & 10 & & 5 & & 1 & \\
1 & & 6 & & 15 & & 20 & & 15 & & 6 & & 1
\end{array}
$$

- Vi finner igjen mange kjente tallrekker i Pascals trekant
  - De naturlige tallene: 1,2,3,4,5,6,...
  - De såkalte triangulære tallene: 1,3,6,10,15,21,...
  - Toerpotensene: 1,2,4,8,16,32,...
  - Kvadrattallene: 1,4,9,16,25,...

						1						
					1		1					
				1		2		1				
			1		3		3		1			
		1		4		6		4		1		
	1		5		10		10		5		1	
1		6		15		20		15		6		1

- Vi finner igjen mange kjente tallrekker i Pascals trekant
  - De naturlige tallene: 1,2,3,4,5,6,...
  - De såkalte triangulære tallene: 1,3,6,10,15,21,...
  - Toerpotensene: 1,2,4,8,16,32,...
  - Kvadrattallene: 1,4,9,16,25,...
  - Fibonacci-tallene (selv om de er godt gjemt): 1,1,2,3,5,8,13,21,...

$$
\begin{array}{ccccccccccccc}
 & & & & & & 1 & & & & & & \\
 & & & & & 1 & & 1 & & & & & \\
 & & & & 1 & & 2 & & 1 & & & & \\
 & & & 1 & & 3 & & 3 & & 1 & & & \\
 & & 1 & & 4 & & 6 & & 4 & & 1 & & \\
 & 1 & & 5 & & 10 & & 10 & & 5 & & 1 & \\
1 & & 6 & & 15 & & 20 & & 15 & & 6 & & 1
\end{array}
$$

- Vi finner igjen mange kjente tallrekker i Pascals trekant
  - De naturlige tallene: 1,2,3,4,5,6,. . .
  - De såkalte triangulære tallene: 1,3,6,10,15,21,. . .
  - Toerpotensene: 1,2,4,8,16,32,. . .
  - Kvadrattallene: 1,4,9,16,25,. . .
  - Fibonacci-tallene (selv om de er godt gjemt): 1,1,2,3,5,8,13,21,. . .
  - Og mange flere...

Pascals trekant

Pascals trekant

1
1 1
1 2 1
1 3 3 1
1 4 6 4 1
1 5 10 10 5 1
1 6 15 20 15 6 1
1 7 21 35 35 21 7 1
1 8 28 56 70 56 28 8 1
1 9 36 84 126 126 84 36 9 1
1 10 45 120 210 252 210 120 45 10 1
1 11 55 165 330 462 462 330 165 55 11 1
1 12 66 220 495 792 924 792 495 220 66 12 1
1 13 78 286 715 1287 1716 1716 1287 715 286 78 13 1
1 14 91 364 1001 2002 3003 3432 3003 2002 1001 364 91 14 1
1 15 105 455 1365 3003 5005 6435 6435 5005 3003 1365 455 105 15
1

Tilbake til binomialkoeffisientene

Tilbake til binomialkoeffisientene

- Nesten alle vet at $(a+b)^0 = 1$.

Tilbake til binomialkoeffisientene

- Nesten alle vet at $(a+b)^0 = 1$.
- Alle vet at $(a+b)^1 = a+b$.

Tilbake til binomialkoeffisientene

- Nesten alle vet at $(a+b)^0 = 1$.
- Alle vet at $(a+b)^1 = a+b$.
- Mange vet at $(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$.

Tilbake til binomialkoeffisientene

- Nesten alle vet at $(a+b)^0 = 1$.
- Alle vet at $(a+b)^1 = a+b$.
- Mange vet at $(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$.
- De fleste kan regne ut at $(a+b)^3 = a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3$.

Tilbake til binomialkoeffisientene

- Nesten alle vet at $(a+b)^0 = 1$.
- Alle vet at $(a+b)^1 = a+b$.
- Mange vet at $(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$.
- De fleste kan regne ut at $(a+b)^3 = a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3$.
- Noen greier til og med å regne ut at
  $(a+b)^4 = a^4 + 4a^3b + 6a^2b^2 + 4ab^3 + b^4$.

Tilbake til binomialkoeffisientene

- Nesten alle vet at $(a+b)^0 = 1$.
- Alle vet at $(a+b)^1 = a+b$.
- Mange vet at $(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$.
- De fleste kan regne ut at $(a+b)^3 = a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3$.
- Noen greier til og med å regne ut at $(a+b)^4 = a^4 + 4a^3b + 6a^2b^2 + 4ab^3 + b^4$.
- Noen bør begynne å ane at det er en sammenheng med Pascals trekant.

Tilbake til binomialkoeffisientene

- Nesten alle vet at $(a+b)^0 = 1$.
- Alle vet at $(a+b)^1 = a+b$.
- Mange vet at $(a+b)^2 = a^2 + 2ab + b^2$.
- De fleste kan regne ut at $(a+b)^3 = a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3$.
- Noen greier til og med å regne ut at $(a+b)^4 = a^4 + 4a^3b + 6a^2b^2 + 4ab^3 + b^4$.
- Noen bør begynne å ane at det er en sammenheng med Pascals trekant.
- Siden $(a+b)^5 = a^5 + 5a^4b + 10a^3b^2 + 10a^2b^3 + 5ab^4 + b^5$ blir den anelsen bekreftet.

Tilbake til binomialkoeffisientene

Tilbake til binomialkoeffisientene

Teorem (Generalisering av 1. kvadratsetning)

Tilbake til binomialkoeffisientene

Teorem (Generalisering av 1. kvadratsetning)

For alle tall a og b og alle hele tall $n \geqslant 0$ har vi

Tilbake til binomialkoeffisientene

Teorem (Generalisering av 1. kvadratsetning)

For alle tall a og b og alle hele tall $n \geqslant 0$ har vi

$$(a+b)^n$$

Tilbake til binomialkoeffisientene

Teorem (Generalisering av 1. kvadratsetning)

For alle tall a og b og alle hele tall $n \geqslant 0$ har vi

$$(a+b)^n = a^n$$

Tilbake til binomialkoeffisientene

Teorem (Generalisering av 1. kvadratsetning)

For alle tall a og b og alle hele tall $n \geqslant 0$ har vi

$$(a+b)^n = a^n + \binom{n}{1} a^{n-1} b^{1}$$

Tilbake til binomialkoeffisientene

Teorem (Generalisering av 1. kvadratsetning)

For alle tall a og b og alle hele tall $n \geqslant 0$ har vi

$$(a+b)^n = a^n + \binom{n}{1} a^{n-1} b^{1} + \binom{n}{2} a^{n-2} b^{2}$$

Tilbake til binomialkoeffisientene

Teorem (Generalisering av 1. kvadratsetning)

For alle tall a og b og alle hele tall $n \geqslant 0$ har vi

$$(a+b)^n = a^n + \binom{n}{1} a^{n-1} b^{1} + \binom{n}{2} a^{n-2} b^{2} + \cdots$$

Tilbake til binomialkoeffisientene

Teorem (Generalisering av 1. kvadratsetning)

For alle tall a og b og alle hele tall $n \geqslant 0$ har vi

$$(a+b)^n = a^n + \binom{n}{1} a^{n-1} b^1 + \binom{n}{2} a^{n-2} b^2 + \cdots$$

$$\binom{n}{k} a^{n-k} b^k$$

Tilbake til binomialkoeffisientene

Teorem (Generalisering av 1. kvadratsetning)

For alle tall a og b og alle hele tall $n \geqslant 0$ har vi

$$(a+b)^n = a^n + \binom{n}{1} a^{n-1} b^1 + \binom{n}{2} a^{n-2} b^2 + \cdots$$

$$\binom{n}{k} a^{n-k} b^k + \cdots$$

Tilbake til binomialkoeffisientene

Teorem (Generalisering av 1. kvadratsetning)

For alle tall a og b og alle hele tall $n \geqslant 0$ har vi

$$(a+b)^n = a^n + \binom{n}{1} a^{n-1} b^{1} + \binom{n}{2} a^{n-2} b^{2} + \cdots$$

$$\binom{n}{k} a^{n-k} b^{k} + \cdots + \binom{n}{n-1} a b^{n-1}$$

Tilbake til binomialkoeffisientene

Teorem (Generalisering av 1. kvadratsetning)

For alle tall a og b og alle hele tall $n \geqslant 0$ har vi

$$(a+b)^n = a^n + \binom{n}{1} a^{n-1} b^1 + \binom{n}{2} a^{n-2} b^2 + \cdots$$

$$\binom{n}{k} a^{n-k} b^k + \cdots + \binom{n}{n-1} a b^{n-1} + b^n$$

Tilbake til binomialkoeffisientene

Teorem (Generalisering av 1. kvadratsetning)

For alle tall a og b og alle hele tall $n \geqslant 0$ har vi

$$(a+b)^n = a^n + \binom{n}{1} a^{n-1} b^1 + \binom{n}{2} a^{n-2} b^2 + \cdots$$

$$\binom{n}{k} a^{n-k} b^k + \cdots + \binom{n}{n-1} a b^{n-1} + b^n$$

$$= \sum_{k=0}^{n} \binom{n}{k} a^{n-k} b^k$$

Tilbake til binomialkoeffisientene

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis

- $(a+b)^n$

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis

- $(a+b)^n = \underbrace{(a+b)\cdot(a+b)\cdots(a+b)}_{n \text{ forekomster}}$

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis

- $(a+b)^n = \underbrace{(a+b)\cdot(a+b)\cdots(a+b)}_{n \text{ forekomster}}$
- Hvis vi multipliserer dette ut, så får vi 2^n ledd.

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis

- $(a+b)^n = \underbrace{(a+b)\cdot(a+b)\cdots(a+b)}_{n \text{ forekomster}}$
- Hvis vi multipliserer dette ut, så får vi 2^n ledd.
- Hvert ledd består av n faktorer, hvor hver faktor er enten a eller b, f.eks. $abaa\cdots b$.

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis

- $(a+b)^n = \underbrace{(a+b)\cdot(a+b)\cdots(a+b)}_{n \text{ forekomster}}$
- Hvis vi multipliserer dette ut, så får vi 2^n ledd.
- Hvert ledd består av n faktorer, hvor hver faktor er enten a eller b, f.eks. $abaa\cdots b$.
- Hvis $B \subseteq A = \{1,\ldots,n\}$

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis

- $(a+b)^n = \underbrace{(a+b)\cdot(a+b)\cdots(a+b)}_{n \text{ forekomster}}$
- Hvis vi multipliserer dette ut, så får vi 2^n ledd.
- Hvert ledd består av n faktorer, hvor hver faktor er enten a eller b, f.eks. $abaa\cdots b$.
- Hvis $B \subseteq A = \{1,\ldots,n\}$, så lar vi B svare til leddet hvor faktor nummer i er b hvis $i \in B$

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis

- $(a+b)^n = \underbrace{(a+b)\cdot(a+b)\cdots(a+b)}_{n \text{ forekomster}}$
- Hvis vi multipliserer dette ut, så får vi 2^n ledd.
- Hvert ledd består av n faktorer, hvor hver faktor er enten a eller b, f.eks. $abaa\cdots b$.
- Hvis $B \subseteq A = \{1, \ldots, n\}$, så lar vi B svare til leddet hvor faktor nummer i er b hvis $i \in B$ og a ellers.

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis

- $(a+b)^n = \underbrace{(a+b)\cdot(a+b)\cdots(a+b)}_{n \text{ forekomster}}$
- Hvis vi multipliserer dette ut, så får vi 2^n ledd.
- Hvert ledd består av n faktorer, hvor hver faktor er enten a eller b, f.eks. $abaa\cdots b$.
- Hvis $B \subseteq A = \{1, \ldots, n\}$, så lar vi B svare til leddet hvor faktor nummer i er b hvis $i \in B$ og a ellers.
- F.eks. vil $\{1, 4, 5\}$ svare til leddet

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis

- $(a+b)^n = \underbrace{(a+b)\cdot(a+b)\cdots(a+b)}_{n \text{ forekomster}}$
- Hvis vi multipliserer dette ut, så får vi 2^n ledd.
- Hvert ledd består av n faktorer, hvor hver faktor er enten a eller b, f.eks. $abaa\cdots b$.
- Hvis $B \subseteq A = \{1,\ldots,n\}$, så lar vi B svare til leddet hvor faktor nummer i er b hvis $i \in B$ og a ellers.
- F.eks. vil $\{1,4,5\}$ svare til leddet $\underset{1}{b}\underset{2}{a}\underset{3}{a}\underset{4}{b}\underset{5}{b}\underset{6}{a}\cdots\underset{n}{a}$

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis

- $(a+b)^n = \underbrace{(a+b)\cdot(a+b)\cdots(a+b)}_{n \text{ forekomster}}$
- Hvis vi multipliserer dette ut, så får vi 2^n ledd.
- Hvert ledd består av n faktorer, hvor hver faktor er enten a eller b, f.eks. $abaa\cdots b$.
- Hvis $B \subseteq A = \{1,\ldots,n\}$, så lar vi B svare til leddet hvor faktor nummer i er b hvis $i \in B$ og a ellers.
- F.eks. vil $\{1,4,5\}$ svare til leddet $\underset{1}{b}\underset{2}{a}\underset{3}{a}\underset{4}{b}\underset{5}{b}\underset{6}{a}\cdots\underset{n}{a}$
- Hvert ledd kommer fra en og bare en mengde B

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis

- $(a+b)^n = \underbrace{(a+b)\cdot(a+b)\cdots(a+b)}_{n \text{ forekomster}}$
- Hvis vi multipliserer dette ut, så får vi 2^n ledd.
- Hvert ledd består av n faktorer, hvor hver faktor er enten a eller b, f.eks. $abaa\cdots b$.
- Hvis $B \subseteq A = \{1,\ldots,n\}$, så lar vi B svare til leddet hvor faktor nummer i er b hvis $i \in B$ og a ellers.
- F.eks. vil $\{1,4,5\}$ svare til leddet $\underset{1}{b}\underset{2}{a}\underset{3}{a}\underset{4}{b}\underset{5}{b}\underset{6}{a}\cdots\underset{n}{a}$
- Hvert ledd kommer fra en og bare en mengde B; det vi har beskrevet er en surjektiv og injektiv funksjon

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis

- $(a+b)^n = \underbrace{(a+b)\cdot(a+b)\cdots(a+b)}_{n \text{ forekomster}}$
- Hvis vi multipliserer dette ut, så får vi 2^n ledd.
- Hvert ledd består av n faktorer, hvor hver faktor er enten a eller b, f.eks. $abaa\cdots b$.
- Hvis $B \subseteq A = \{1,\ldots,n\}$, så lar vi B svare til leddet hvor faktor nummer i er b hvis $i \in B$ og a ellers.
- F.eks. vil $\{1,4,5\}$ svare til leddet $\underset{1}{b}\underset{2}{a}\underset{3}{a}\underset{4}{b}\underset{5}{b}\underset{6}{a}\cdots\underset{n}{a}$
- Hvert ledd kommer fra en og bare en mengde B; det vi har beskrevet er en surjektiv og injektiv funksjon fra potensmengden av A

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis

- $(a+b)^n = \underbrace{(a+b)\cdot(a+b)\cdots(a+b)}_{n \text{ forekomster}}$
- Hvis vi multipliserer dette ut, så får vi 2^n ledd.
- Hvert ledd består av n faktorer, hvor hver faktor er enten a eller b, f.eks. $abaa\cdots b$.
- Hvis $B \subseteq A = \{1,\ldots,n\}$, så lar vi B svare til leddet hvor faktor nummer i er b hvis $i \in B$ og a ellers.
- F.eks. vil $\{1,4,5\}$ svare til leddet $\underset{1}{b}\underset{2}{a}\underset{3}{a}\underset{4}{b}\underset{5}{b}\underset{6}{a}\cdots\underset{n}{a}$
- Hvert ledd kommer fra en og bare en mengde B; det vi har beskrevet er en surjektiv og injektiv funksjon fra potensmengden av A til leddene vi får når vi regner ut $(a+b)^n$.

Tilbake til binomialkoeffisientene

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis (Fortsatt)

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis (Fortsatt)

- Det fins $\binom{n}{k}$ delmengder av A med k elementer.

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis (Fortsatt)

- Det fins $\binom{n}{k}$ delmengder av A med k elementer.
- Da fins det $\binom{n}{k}$ ledd med k b'er og $n-k$ a'er.

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis (Fortsatt)

- Det fins $\binom{n}{k}$ delmengder av A med k elementer.
- Da fins det $\binom{n}{k}$ ledd med k b'er og $n-k$ a'er.
- Disse leddene ordnes til

$$\binom{n}{k}a^{n-k}b^k$$

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis (Fortsatt)

- Det fins $\binom{n}{k}$ delmengder av A med k elementer.
- Da fins det $\binom{n}{k}$ ledd med k b'er og $n-k$ a'er.
- Disse leddene ordnes til

$$\binom{n}{k} a^{n-k} b^k$$

- Dette er nøyaktig leddet med indeks k i teoremet.

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis (Fortsatt)

- Det fins $\binom{n}{k}$ delmengder av A med k elementer.
- Da fins det $\binom{n}{k}$ ledd med k b'er og $n-k$ a'er.
- Disse leddene ordnes til

$$\binom{n}{k}a^{n-k}b^k$$

- Dette er nøyaktig leddet med indeks k i teoremet.
- Siden k er vilkårlig må formelen i teoremet gi oss verdien på $(a+b)^n$.

Tilbake til binomialkoeffisientene

Bevis (Fortsatt)

- Det fins $\binom{n}{k}$ delmengder av A med k elementer.
- Da fins det $\binom{n}{k}$ ledd med k b'er og $n-k$ a'er.
- Disse leddene ordnes til

$$\binom{n}{k}a^{n-k}b^{k}$$

- Dette er nøyaktig leddet med indeks k i teoremet.
- Siden k er vilkårlig må formelen i teoremet gi oss verdien på $(a+b)^n$.
- Dette avslutter beviset.

Oppsummering av regneprinsipper

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er 2^5

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er $2^5 = 32$.

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er $2^5 = 32$.
- Ordnet utvalg uten repetisjon: ${}^nP_r$

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er $2^5 = 32$.
- Ordnet utvalg uten repetisjon: ${}^nP_r$
  - På hvor mange måter kan vi trekke to kort fra en kortstokk?

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er $2^5 = 32$.
- Ordnet utvalg uten repetisjon: ${}^nP_r$
  - På hvor mange måter kan vi trekke to kort fra en kortstokk?
  - Det er ${}^{52}P_2$

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er $2^5 = 32$.
- Ordnet utvalg uten repetisjon: ${}^{n}P_r$
  - På hvor mange måter kan vi trekke to kort fra en kortstokk?
  - Det er ${}^{52}P_2 = 52 \cdot 51$

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er $2^5 = 32$.
- Ordnet utvalg uten repetisjon: ${}^nP_r$
  - På hvor mange måter kan vi trekke to kort fra en kortstokk?
  - Det er ${}^{52}P_2 = 52 \cdot 51 = 2652$.

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er $2^5 = 32$.
- Ordnet utvalg uten repetisjon: ${}^{n}P_{r}$
  - På hvor mange måter kan vi trekke to kort fra en kortstokk?
  - Det er ${}^{52}P_{2} = 52 \cdot 51 = 2652$.
- Permutasjoner: $n!$

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er $2^5 = 32$.
- Ordnet utvalg uten repetisjon: ${}^nP_r$
  - På hvor mange måter kan vi trekke to kort fra en kortstokk?
  - Det er ${}^{52}P_2 = 52 \cdot 51 = 2652$.
- Permutasjoner: $n!$
  - På hvor mange måter kan vi stokke om ordet LAKS?

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er $2^5 = 32$.
- Ordnet utvalg uten repetisjon: ${}^nP_r$
  - På hvor mange måter kan vi trekke to kort fra en kortstokk?
  - Det er ${}^{52}P_2 = 52 \cdot 51 = 2652$.
- Permutasjoner: $n!$
  - På hvor mange måter kan vi stokke om ordet LAKS?
  - Det er $4! = 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1$

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er $2^5 = 32$.
- Ordnet utvalg uten repetisjon: ${}^{n}P_r$
  - På hvor mange måter kan vi trekke to kort fra en kortstokk?
  - Det er ${}^{52}P_2 = 52 \cdot 51 = 2652$.
- Permutasjoner: $n!$
  - På hvor mange måter kan vi stokke om ordet LAKS?
  - Det er $4! = 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 = 24$.

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er $2^5 = 32$.
- Ordnet utvalg uten repetisjon: ${}^nP_r$
  - På hvor mange måter kan vi trekke to kort fra en kortstokk?
  - Det er ${}^{52}P_2 = 52 \cdot 51 = 2652$.
- Permutasjoner: $n!$
  - På hvor mange måter kan vi stokke om ordet LAKS?
  - Det er $4! = 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 = 24$.
- Kombinasjoner: $\binom{n}{k}$

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er $2^5 = 32$.
- Ordnet utvalg uten repetisjon: ${}^nP_r$
  - På hvor mange måter kan vi trekke to kort fra en kortstokk?
  - Det er ${}^{52}P_2 = 52 \cdot 51 = 2652$.
- Permutasjoner: $n!$
  - På hvor mange måter kan vi stokke om ordet LAKS?
  - Det er $4! = 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 = 24$.
- Kombinasjoner: $\binom{n}{k}$
  - Hvor mange delmengder av $\{a, b, c, d, e\}$ har to elementer?

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er $2^5 = 32$.
- Ordnet utvalg uten repetisjon: ${}^nP_r$
  - På hvor mange måter kan vi trekke to kort fra en kortstokk?
  - Det er ${}^{52}P_2 = 52 \cdot 51 = 2652$.
- Permutasjoner: $n!$
  - På hvor mange måter kan vi stokke om ordet LAKS?
  - Det er $4! = 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 = 24$.
- Kombinasjoner: $\binom{n}{k}$
  - Hvor mange delmengder av $\{a, b, c, d, e\}$ har to elementer?
  - Det er $\binom{5}{2}$

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er $2^5 = 32$.
- Ordnet utvalg uten repetisjon: ${}^nP_r$
  - På hvor mange måter kan vi trekke to kort fra en kortstokk?
  - Det er ${}^{52}P_2 = 52 \cdot 51 = 2652$.
- Permutasjoner: $n!$
  - På hvor mange måter kan vi stokke om ordet LAKS?
  - Det er $4! = 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 = 24$.
- Kombinasjoner: $\binom{n}{k}$
  - Hvor mange delmengder av $\{a, b, c, d, e\}$ har to elementer?
  - Det er $\binom{5}{2} = \dfrac{5 \cdot 4}{2 \cdot 1}$

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er $2^5 = 32$.
- Ordnet utvalg uten repetisjon: ${}^{n}P_{r}$
  - På hvor mange måter kan vi trekke to kort fra en kortstokk?
  - Det er ${}^{52}P_{2} = 52 \cdot 51 = 2652$.
- Permutasjoner: $n!$
  - På hvor mange måter kan vi stokke om ordet LAKS?
  - Det er $4! = 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 = 24$.
- Kombinasjoner: $\binom{n}{k}$
  - Hvor mange delmengder av $\{a, b, c, d, e\}$ har to elementer?
  - Det er $\binom{5}{2} = \dfrac{5 \cdot 4}{2 \cdot 1} = 10$

Oppsummering av regneprinsipper

- Ordnet utvalg med repetisjon: n^r
  - Hvor mange binære tall av lengde 5 fins det?
  - Det er $2^5 = 32$.
- Ordnet utvalg uten repetisjon: ${}^nP_r$
  - På hvor mange måter kan vi trekke to kort fra en kortstokk?
  - Det er ${}^{52}P_2 = 52 \cdot 51 = 2652$.
- Permutasjoner: $n!$
  - På hvor mange måter kan vi stokke om ordet LAKS?
  - Det er $4! = 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1 = 24$.
- Kombinasjoner: $\binom{n}{k}$
  - Hvor mange delmengder av $\{a, b, c, d, e\}$ har to elementer?
  - Det er $\binom{5}{2} = \dfrac{5 \cdot 4}{2 \cdot 1} = 10$
- Vi skal se på noen flere eksempler.

Først en liten digresjon om store tall

Først en liten digresjon om store tall

I kombinatorikk kommer vi fort opp i *veldig* store tall.

- Bredden til et hårstrå:

Først en liten digresjon om store tall

I kombinatorikk kommer vi fort opp i *veldig* store tall.

- Bredden til et hårstrå: 10^6 atomer.

Først en liten digresjon om store tall

I kombinatorikk kommer vi fort opp i *veldig* store tall.

- Bredden til et hårstrå: 10^6 atomer.
- Atomer i en vanndråpe:

Først en liten digresjon om store tall

I kombinatorikk kommer vi fort opp i *veldig* store tall.

- Bredden til et hårstrå: 10^6 atomer.
- Atomer i en vanndråpe: 10^{21} atomer.

Først en liten digresjon om store tall

I kombinatorikk kommer vi fort opp i *veldig* store tall.

- Bredden til et hårstrå: 10^6 atomer.
- Atomer i en vanndråpe: 10^{21} atomer.
- Atomer i universet:

Først en liten digresjon om store tall

I kombinatorikk kommer vi fort opp i *veldig* store tall.

- Bredden til et hårstrå: 10^6 atomer.
- Atomer i en vanndråpe: 10^{21} atomer.
- Atomer i universet: 10^{80} atomer.

Først en liten digresjon om store tall

I kombinatorikk kommer vi fort opp i *veldig* store tall.

- Bredden til et hårstrå: 10^6 atomer.
- Atomer i en vanndråpe: 10^{21} atomer.
- Atomer i universet: 10^{80} atomer.
- Antall forfedre 265 generasjoner tilbake

Først en liten digresjon om store tall

I kombinatorikk kommer vi fort opp i *veldig* store tall.

- Bredden til et hårstrå: 10^6 atomer.
- Atomer i en vanndråpe: 10^{21} atomer.
- Atomer i universet: 10^{80} atomer.
- Antall forfedre 265 generasjoner tilbake = antall atomer i universet.

Først en liten digresjon om store tall

I kombinatorikk kommer vi fort opp i *veldig* store tall.

- Bredden til et hårstrå: 10^6 atomer.
- Atomer i en vanndråpe: 10^{21} atomer.
- Atomer i universet: 10^{80} atomer.
- Antall forfedre 265 generasjoner tilbake = antall atomer i universet.
- Og disse tallene er ganske små...

Først en liten digresjon om store tall

I kombinatorikk kommer vi fort opp i *veldig* store tall.

- Bredden til et hårstrå: 10^6 atomer.
- Atomer i en vanndråpe: 10^{21} atomer.
- Atomer i universet: 10^{80} atomer.
- Antall forfedre 265 generasjoner tilbake = antall atomer i universet.
- Og disse tallene er ganske små...
- Allikevel kan vi representere dem og regne på dem uten store problemer.

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

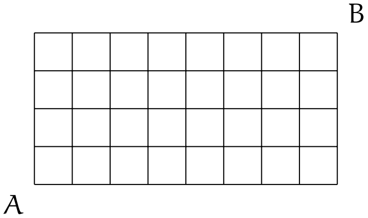

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

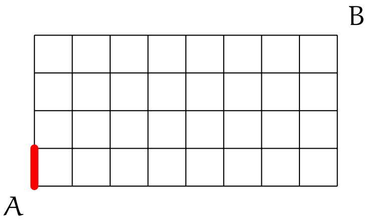

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

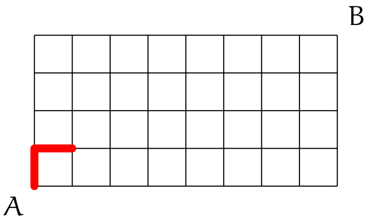

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

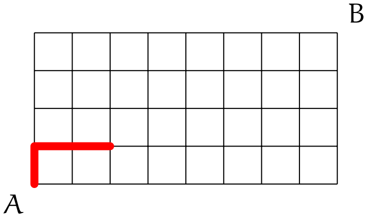

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

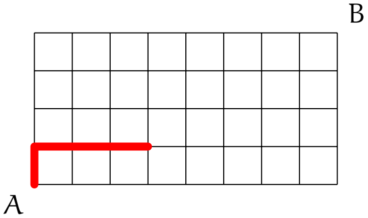

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

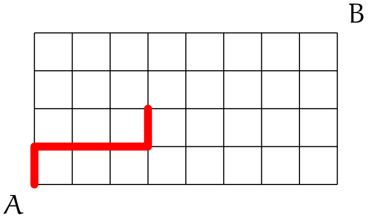

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

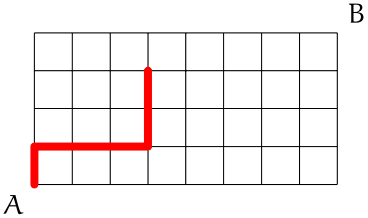

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

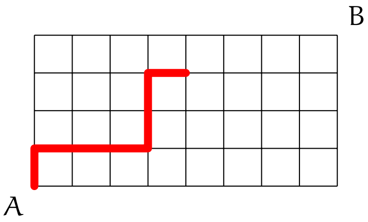

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

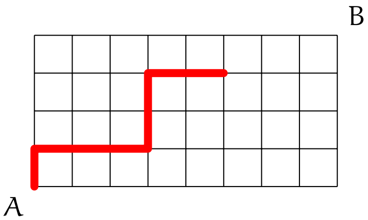

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

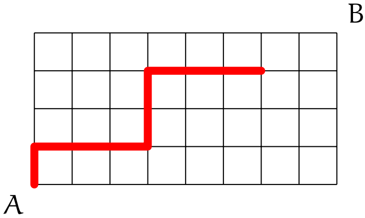

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

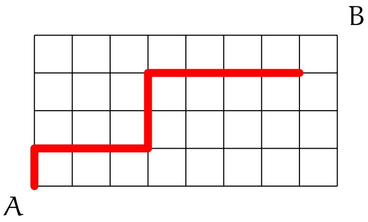

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

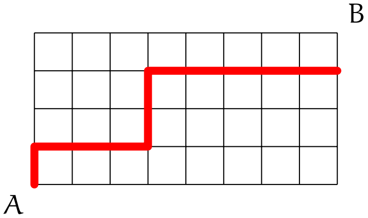

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

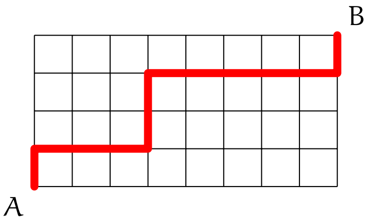

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

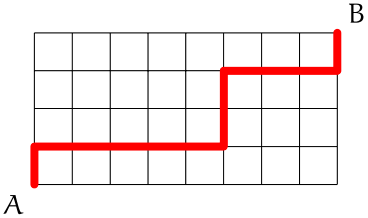

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

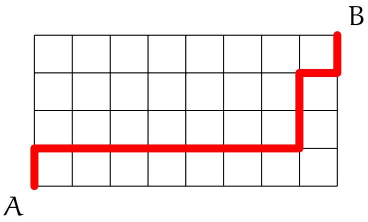

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

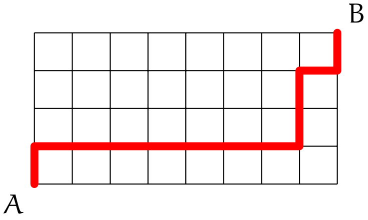

- Hvor mange slike stier er det?

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

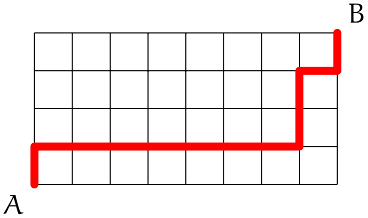

- Hvor mange slike stier er det?
- Denne stien kan representeres som $\uparrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\uparrow\uparrow\rightarrow\uparrow$.

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

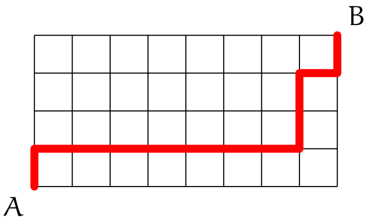

- Hvor mange slike stier er det?
- Denne stien kan representeres som $\uparrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\uparrow\uparrow\rightarrow\uparrow$.
- Dette er et ord på 12 tegn over alfabetet $\{\uparrow, \rightarrow\}$

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

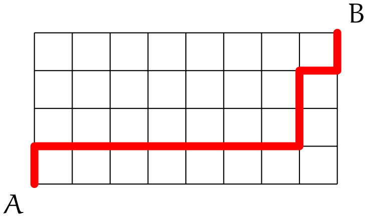

- Hvor mange slike stier er det?
- Denne stien kan representeres som $\uparrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\uparrow\uparrow\rightarrow\uparrow$.
- Dette er et ord på 12 tegn over alfabetet $\{\uparrow, \rightarrow\}$ hvor fire av tegnene er $\uparrow$

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

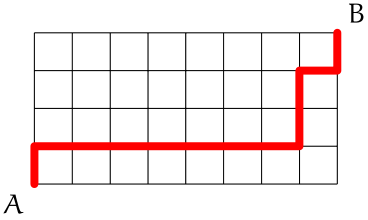

- Hvor mange slike stier er det?
- Denne stien kan representeres som $\uparrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\uparrow\uparrow\rightarrow\uparrow$.
- Dette er et ord på 12 tegn over alfabetet $\{\uparrow, \rightarrow\}$ hvor fire av tegnene er $\uparrow$ og åtte av tegnene er $\rightarrow$.

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

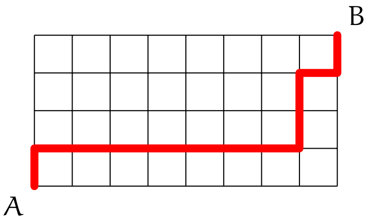

- Hvor mange slike stier er det?
- Denne stien kan representeres som $\uparrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\uparrow\uparrow\rightarrow\uparrow$.
- Dette er et ord på 12 tegn over alfabetet $\{\uparrow, \rightarrow\}$ hvor fire av tegnene er $\uparrow$ og åtte av tegnene er $\rightarrow$.
- Hvor mange slike ord er det?

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

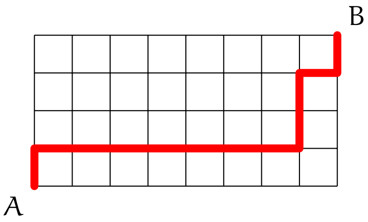

- Hvor mange slike stier er det?
- Denne stien kan representeres som $\uparrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\uparrow\uparrow\rightarrow\uparrow$.
- Dette er et ord på 12 tegn over alfabetet $\{\uparrow, \rightarrow\}$ hvor fire av tegnene er $\uparrow$ og åtte av tegnene er $\rightarrow$.
- Hvor mange slike ord er det? Det er $\binom{12}{4}$

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

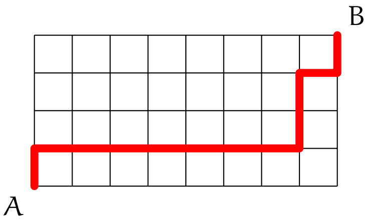

- Hvor mange slike stier er det?
- Denne stien kan representeres som $\uparrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\uparrow\uparrow\rightarrow\uparrow$.
- Dette er et ord på 12 tegn over alfabetet $\{\uparrow, \rightarrow\}$ hvor fire av tegnene er $\uparrow$ og åtte av tegnene er $\rightarrow$.
- Hvor mange slike ord er det? Det er $\binom{12}{4} = \dfrac{12 \cdot 11 \cdot 10 \cdot 9}{4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1}$

Eksempel

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i dette 8 ganger 4-rutenettet? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover eller til høyre.

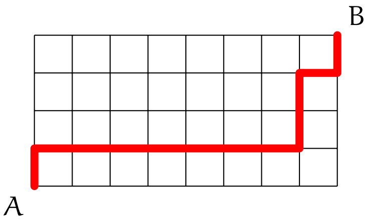

- Hvor mange slike stier er det?
- Denne stien kan representeres som $\uparrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\rightarrow\uparrow\uparrow\rightarrow\uparrow$.
- Dette er et ord på 12 tegn over alfabetet $\{\uparrow, \rightarrow\}$ hvor fire av tegnene er $\uparrow$ og åtte av tegnene er $\rightarrow$.
- Hvor mange slike ord er det? Det er $\binom{12}{4} = \dfrac{12 \cdot 11 \cdot 10 \cdot 9}{4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1} = 495$

Eksempel

- Vi sjekker at det stemmer for 2 ganger 2-rutenettet:

Eksempel

- Vi sjekker at det stemmer for 2 ganger 2-rutenettet:

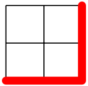

Eksempel

- Vi sjekker at det stemmer for 2 ganger 2-rutenettet:

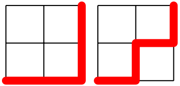

Eksempel

- Vi sjekker at det stemmer for 2 ganger 2-rutenettet:

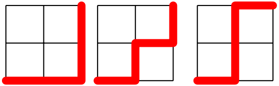

Eksempel

- Vi sjekker at det stemmer for 2 ganger 2-rutenettet:

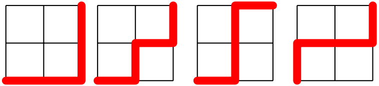

Eksempel

- Vi sjekker at det stemmer for 2 ganger 2-rutenettet:

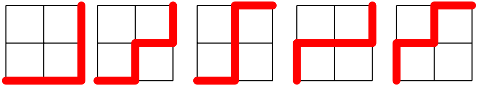

Eksempel

- Vi sjekker at det stemmer for 2 ganger 2-rutenettet:

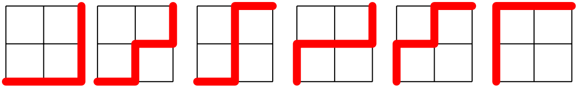

Eksempel

- Vi sjekker at det stemmer for 2 ganger 2-rutenettet:

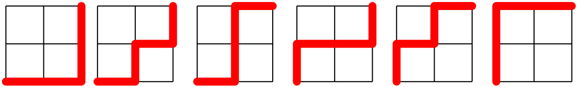

- Antall ord blir i dette tilfellet:

Eksempel

- Vi sjekker at det stemmer for 2 ganger 2-rutenettet:

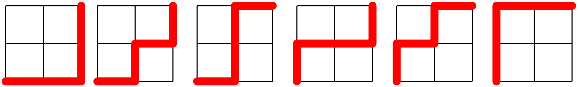

- Antall ord blir i dette tilfellet:

$$\binom{4}{2}$$

Eksempel

- Vi sjekker at det stemmer for 2 ganger 2-rutenettet:

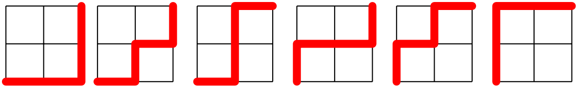

- Antall ord blir i dette tilfellet:

$$\binom{4}{2} = \frac{4 \cdot 3}{2 \cdot 1}$$

Eksempel

- Vi sjekker at det stemmer for 2 ganger 2-rutenettet:

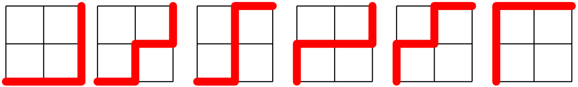

- Antall ord blir i dette tilfellet:

$$\binom{4}{2} = \frac{4 \cdot 3}{2 \cdot 1} = 6$$

Eksempel

- Vi sjekker at det stemmer for 2 ganger 2-rutenettet:

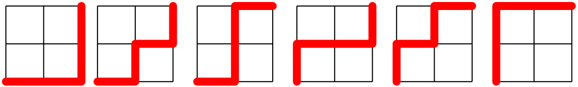

- Antall ord blir i dette tilfellet:

$$\binom{4}{2} = \frac{4 \cdot 3}{2 \cdot 1} = 6$$

som stemmer...

Oppgave

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i denne $2 \times 2 \times 2$-kuben? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover, til høyre eller innover?

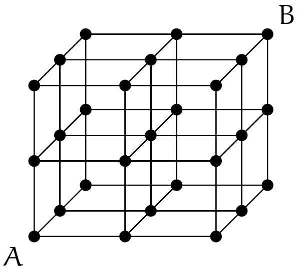

Oppgave

På hvor mange forskjellige måter kan vi gå fra A til B i denne $2 \times 2 \times 2$-kuben? Vi må gå ett steg av gangen og kun oppover, til høyre eller innover?

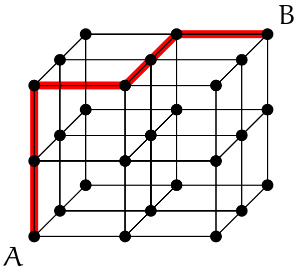

Eksempel

Eksempel

- (Dette ble også nevnt på forrige forelesning i et introduksjonseksempel om kuler og bokser.)

Eksempel

- (Dette ble også nevnt på forrige forelesning i et introduksjonseksempel om kuler og bokser.)
- På hvor mange ulike måter kan de 6 karakterene A til F gis til 10 studenter?

Eksempel

- (Dette ble også nevnt på forrige forelesning i et introduksjonseksempel om kuler og bokser.)
- På hvor mange ulike måter kan de 6 karakterene A til F gis til 10 studenter?
- Vi ikke er interessert i hvilken karakter en bestemt student får, men kun antallet av hver karakter i fordelingen.

Eksempel

- (Dette ble også nevnt på forrige forelesning i et introduksjonseksempel om kuler og bokser.)
- På hvor mange ulike måter kan de 6 karakterene A til F gis til 10 studenter?
- Vi ikke er interessert i hvilken karakter en bestemt student får, men kun antallet av hver karakter i fordelingen.
- Det er 6 muligheter for hver av de 10 studentene.

Eksempel

- (Dette ble også nevnt på forrige forelesning i et introduksjonseksempel om kuler og bokser.)
- På hvor mange ulike måter kan de 6 karakterene A til F gis til 10 studenter?
- Vi ikke er interessert i hvilken karakter en bestemt student får, men kun antallet av hver karakter i fordelingen.
- Det er 6 muligheter for hver av de 10 studentene.
- Kan vi bruke multiplikasjonsprinsippet og si at svaret er 6^{10}?

Eksempel

- (Dette ble også nevnt på forrige forelesning i et introduksjonseksempel om kuler og bokser.)
- På hvor mange ulike måter kan de 6 karakterene A til F gis til 10 studenter?
- Vi ikke er interessert i hvilken karakter en bestemt student får, men kun antallet av hver karakter i fordelingen.
- Det er 6 muligheter for hver av de 10 studentene.
- Kan vi bruke multiplikasjonsprinsippet og si at svaret er 6^{10}? Nei

Eksempel

- (Dette ble også nevnt på forrige forelesning i et introduksjonseksempel om kuler og bokser.)
- På hvor mange ulike måter kan de 6 karakterene A til F gis til 10 studenter?
- Vi ikke er interessert i hvilken karakter en bestemt student får, men kun antallet av hver karakter i fordelingen.
- Det er 6 muligheter for hver av de 10 studentene.
- Kan vi bruke multiplikasjonsprinsippet og si at svaret er 6^{10}? Nei
- La oss lage 6 båser og putte studentene i hver sin bås avhengig av hvilken karakter de får.

Eksempel

Eksempel

- 2 studenter per karakter, og ingen stryk kan representeres slik:

Eksempel

- 2 studenter per karakter, og ingen stryk kan representeres slik:

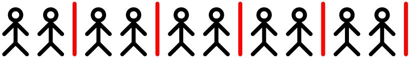

Eksempel

- 2 studenter per karakter, og ingen stryk kan representeres slik:

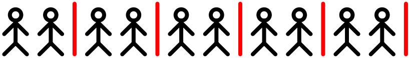

- Fordelingen 123211 kan representeres slik:

Eksempel

- 2 studenter per karakter, og ingen stryk kan representeres slik:

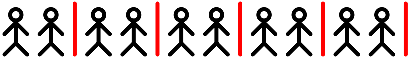

- Fordelingen 123211 kan representeres slik:

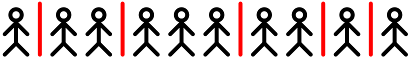

Eksempel

- 2 studenter per karakter, og ingen stryk kan representeres slik:

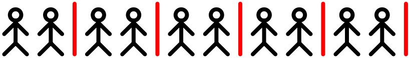

- Fordelingen 123211 kan representeres slik:

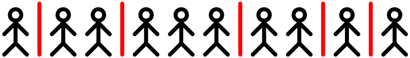

- At alle stryker kan representeres slik:

Eksempel

- 2 studenter per karakter, og ingen stryk kan representeres slik:

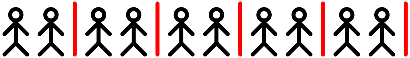

- Fordelingen 123211 kan representeres slik:

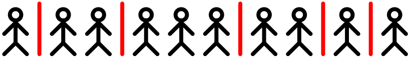

- At alle stryker kan representeres slik:

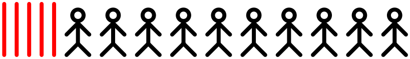

Eksempel

- 2 studenter per karakter, og ingen stryk kan representeres slik:

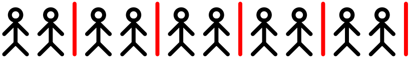

- Fordelingen 123211 kan representeres slik:

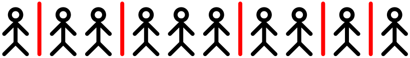

- At alle stryker kan representeres slik:

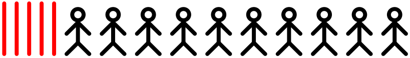

- Hvor mange slike kombinasjoner fins det?

Eksempel

- 2 studenter per karakter, og ingen stryk kan representeres slik:

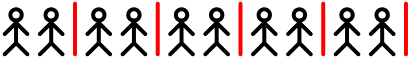

- Fordelingen 123211 kan representeres slik:

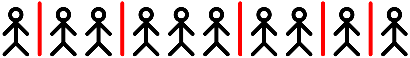

- At alle stryker kan representeres slik:

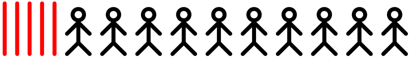

- Hvor mange slike kombinasjoner fins det?
- Av 15 tegn må 5 være røde streker.

Eksempel

- 2 studenter per karakter, og ingen stryk kan representeres slik:

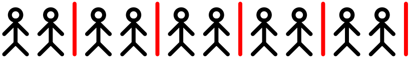

- Fordelingen 123211 kan representeres slik:

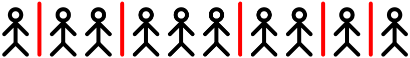

- At alle stryker kan representeres slik:

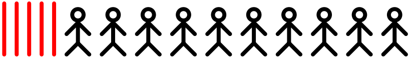

- Hvor mange slike kombinasjoner fins det?
- Av 15 tegn må 5 være røde streker.
- Antall muligheter må være

Eksempel

- 2 studenter per karakter, og ingen stryk kan representeres slik:

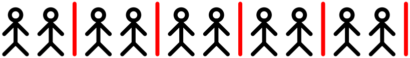

- Fordelingen 123211 kan representeres slik:

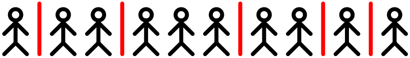

- At alle stryker kan representeres slik:

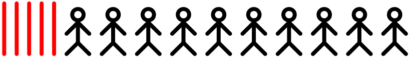

- Hvor mange slike kombinasjoner fins det?
- Av 15 tegn må 5 være røde streker.
- Antall muligheter må være

$$\binom{15}{5}$$

Eksempel

- 2 studenter per karakter, og ingen stryk kan representeres slik:

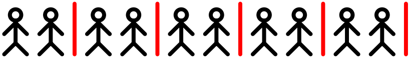

- Fordelingen 123211 kan representeres slik:

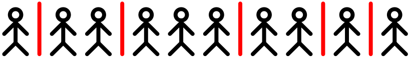

- At alle stryker kan representeres slik:

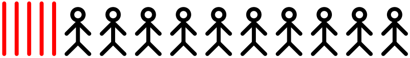

- Hvor mange slike kombinasjoner fins det?
- Av 15 tegn må 5 være røde streker.
- Antall muligheter må være

$$\binom{15}{5} = \frac{15 \cdot 14 \cdot 13 \cdot 12 \cdot 11}{5 \cdot 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1}$$

Eksempel

- 2 studenter per karakter, og ingen stryk kan representeres slik:

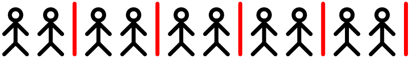

- Fordelingen 123211 kan representeres slik:

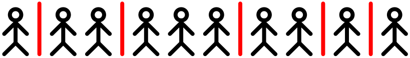

- At alle stryker kan representeres slik:

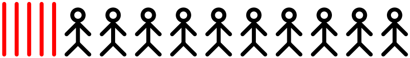

- Hvor mange slike kombinasjoner fins det?
- Av 15 tegn må 5 være røde streker.
- Antall muligheter må være

$$\binom{15}{5} = \frac{15 \cdot 14 \cdot 13 \cdot 12 \cdot 11}{5 \cdot 4 \cdot 3 \cdot 2 \cdot 1} = 3003$$

Eksempel

Eksempel

Eksempel

- Mer generelt har vi

Eksempel

Eksempel

- Mer generelt har vi

$$\binom{n+k-1}{k-1}$$

Eksempel

Eksempel

- Mer generelt har vi

$$\binom{n+k-1}{k-1}$$

som gir hvor mange forskjellige måter vi kan fordele n identiske elementer i k forskjellige beholdere på.

Eksempel

Eksempel

- Mer generelt har vi
$$\binom{n+k-1}{k-1}$$
som gir hvor mange forskjellige måter vi kan fordele n identiske elementer i k forskjellige beholdere på.
- Dette kalles også for uordnet utvalg *med repetisjon*.

Grafteori

Grafteori

- Neste gang begynner vi med *grafteori*.

Grafteori

- Neste gang begynner vi med *grafteori*.
- En *graf* består av *noder* og *kanter*:

Grafteori

- Neste gang begynner vi med *grafteori*.
- En *graf* består av *noder* og *kanter*:

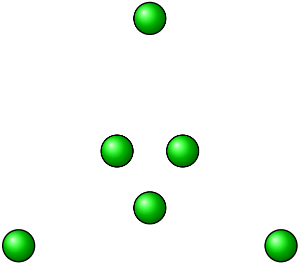

Grafteori

- Neste gang begynner vi med *grafteori*.
- En *graf* består av *noder* og *kanter*:

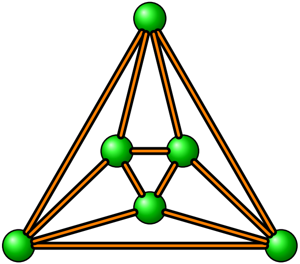

Grafteori

- Neste gang begynner vi med *grafteori*.
- En *graf* består av *noder* og *kanter*:

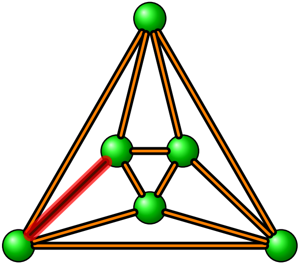

Grafteori

- Neste gang begynner vi med *grafteori*.
- En *graf* består av *noder* og *kanter*:

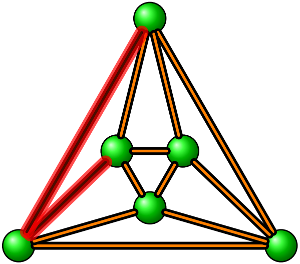

Grafteori

- Neste gang begynner vi med *grafteori*.
- En *graf* består av *noder* og *kanter*:

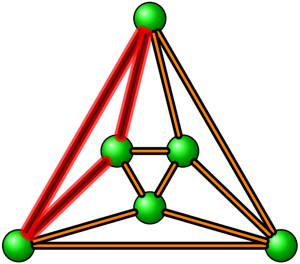

Grafteori

- Neste gang begynner vi med *grafteori*.
- En *graf* består av *noder* og *kanter*:

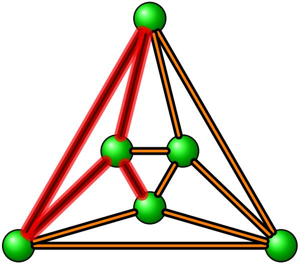

Grafteori

- Neste gang begynner vi med *grafteori*.
- En *graf* består av *noder* og *kanter*:

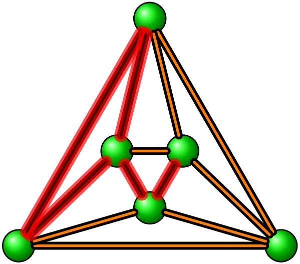

Grafteori

- Neste gang begynner vi med *grafteori*.
- En *graf* består av *noder* og *kanter*:

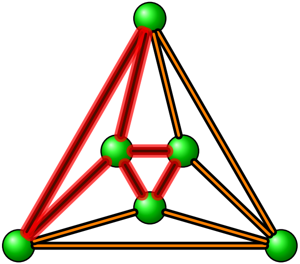

Grafteori

- Neste gang begynner vi med *grafteori*.
- En *graf* består av *noder* og *kanter*:

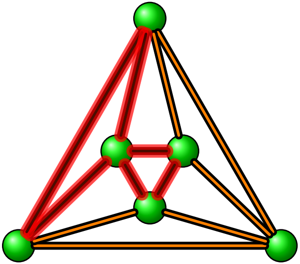

- Oppgave: klarer dere å tegne denne på et ark uten å løfte blyanten og uten å gå over en kant to ganger?